

BASKETBOLS UZŅEM APGRIEZIENUS

Aizeju pie dežuranta, dabūju bumbu un eju uz zāli. Nu varēšu izspēlēties pēc sirds patikas, man nekur nav jāsteidzas. Beidzot uzrodas arī Guntars.

– Tu jau *puļi* kā no lielgabala!

Un viņš ierāda man metiena tehniku.

– Vispirms atslābinies, nesaspringsti. Nemet tik tālus metienus! To tu varēsi, kad spēcīga būs vairāk. Pacel bumbu šādā augstumā un iegriez mazliet ar pirkstu galiem! Ceļiem jābūt nedaudz ieliektiem – nestāvi kā stabs, ceļgalu kustība ir ļoti svarīga. Skaties, es rādīšu ļoti lēni.

Pamazām man sāk izdoties.

– Atkal trajektorija par zemu! Pamēģini pārspilēti augstu, tad samazini augstumu.

– Vēl zemāk! Nu jau būs labi, zemāk vairs nelaid.

Es cenšos, cik spēju, bet reizēm nekas nesanāk.

– Nemet taču āķi! Tu neesi nekāds Stroķis!

– Kas tas par Stroķi?

– Ostrouhs. Mans treneris. Viņš vienīgais Latvijā prot mest labu āķi – pa īstam. Vēl Brunis arī met.

– Vai tas Brunis ir no “Tauriņdejas”?

– Nē, tas ne. Bruno Drāke, VEF centrs, mēs esam kopā spēlējuši augstskolu mačos.

– Kā tad Stroķis āķi uztrenējis?

– Nezinu, kādreiz tas bijis modē. Riskants metiens, bet viņam iet. Nostājas pašā stūrī, novicina bumbu skatītājiem gar degunu, un iekšā. Nenosedzams metiens, turklāt viņš ir garš spēlētājs.

– Garāks par jums?

– Centimetrus desmit. Tas basketbolā ir diezgan daudz.

– Tagad skaties gājienu gar gala līniju!

Un Guntars aizdriblē grozam garām, tad, gandrīz neskatoties, pagriezies ar muguru pret grozu, ieraida bumbu grozā.

– Super! – es saucu.

Tā mēs ņemamies kādu stundu, līdz Guntars nosaka:

– Puslaiks.

Divi vien esam. Jautāju Guntaram:

– Kurā komandā jūs pašreiz spēlējat?

– Universitātē pie Stroķa. Komanda viduvēja, neesam pat “A” klasē. Čaļus paņēma armijā. Galvenos balstus. Esmu spēlējis arī “A” klasē, sāku Valmierā.

– Vai pret Krūmiņjāni ir gadījies spēlēt?

– Jā, tas bija mans pirmais iznāciens pieaugušo izlasē. Toreiz ASK iepazīna mūsu žurku slazdu. Uzlecu uz lielā jāņa elkoņa, dabūju pat sodus mest. Abus iemetu. Toreiz mūs gan briesmīgi sagrāva, negribas atcerēties.

– Kāpēc to zāli sauc par žurku slazdu? Vai žurku dēļ?

Guntars iesmejas. – Var jau būt, ka bija arī žurkas, bet pretiniekiem tur nācās spēlēt. Bija tādas augstas koka sijas ar dzelzs stieņiem. Mēs bijām labi iemanījušies mest tām pāri, bet pretinieks nemācēja. Spēles sākumā mēs viņus apspēlējām, pēc tam vilkām laiku. Reiz mēs tā pieveicām VEF dublierus ar tevis jau pieminēto Bruno Oju. Mums bija pat pašiem savs Tarzāns. Viņa uzvārds bija Bošs.

– Kur viņš palika? Ne jau džungļos.

– Nē, aizgāja uz “Vefiņu” pie Stroķa un Karniša. Toreiz Stroķis vēl labi spēlēja.

– Ar kādiem meistariem jūs vēl esat kopā spēlējis?

– Ilgstoši ne ar vienu. Es jau pats neesmu nekāds meistars – man redze švaka; es tik labi neredzu laukumu kā citi, bet skolotāju mačos esmu spēlējis kopā ar Maigo – Maigoni Valdmani.

– Oho, ar pašu Valdmani! Vai tad viņš bija skolotājs?

– Pa pusei. Rīgā viņš parasti spēlēja. Viļņā, Tallinā un Minskā gan ne. Tie mači bija reizi gadā. Tagad arī vēl notiek.

– Vai no mūsu skolas arī kāds spēlē?

– Zundurs varbūt varētu, bet citi gan ne. Reizēm salasās raiba kompānija. Šogad uz Minsku brauca lielie jokupēteri –

TTT treneris Purkalns, labākais Latvijas tiesnesis Bernāts un Reinis Sīlis no Cēsīm. Kad viņu ģimjus ieraugu, tad no smieklēm pa bumbu trāpīt nevaru un, kad sākas viņu joki... Ak Dievs!

– Tāpat kā meistars. Arī viņš prot stāstīt jocīgus stāstus.

– Zinu, īpaši par Andrīti. Esmu dzirdējis. Arī Purkalns stāsta labi, piemēram, par Uļu.

– Pastāstiet vienu!

– Nu labi. TTT ierodas kādā krievu pilsētā. Nāk divas sieviņas. Viena saka: *Smotri, Duņaša, – dva Ivana. Ņikogda ņe viġela takoje čudo!*¹ Skatās tieši virsū, piegājusi pavisam klāt, un bez mitas atkārto: *ņikogda ņe viġela takoje čudo*. Tad pie viņas pieiet Andris Purkalns, sataisa īstu šimpanzes ģīmi un uzkrītoši skatās viņai virsū. Tā ir sašutusi: *Čto vi smotrite tak, kak vam ņe stidno?*² Bet Andris nepārtraukti čukst: *Ņikogda ņe viġel takoje čudo!*

Kad esam izsmējušies, turpinām metienus.

– Jūs blakus Krūmiņam droši vien izskatījāties kā es pret jums?

– Kur nu, es biju kā mazs zirnītis pret resnu cūku pupu. Man atkal bija jāsmejas.

– Dežurant Guntar, vai es varētu dabūt no jums vārdus vienai dziesmai?

– Kurai?

– Par to māti, kas vienmēr gaida mājās.

– Es nelabprāt to dziedu, jo mani jau nav, kas gaida, mana māte ir Zviedrijā. Un ar gaidīšanu ir tā, kā ir.

– Mēs ar Grāfu gan uzdziedāsim.

– Labi, vārdus es iedošu. Pienāc, kad dežurēšu pa nakti, – tad uzrakstīsim. Bet, vai Grāfam tā der, – par to es šaubos, kaut dziedāt jau var visu ko.

¹ Skat, Duņaša, divi Ivani. Nekad neesmu redzējusi tādus brīnumus!

² Ko jūs tā skatāties? Kā jums nav kauna!

UZ SODIŅIEM

Nākamajā dienā sporta zālē trenējos viens pats. Pēkšņi atveras durvis un ienāk jaukā četrpadsmitās grupas audzinātāja.

– Ā, te kāds spēlē! Vai mani arī ņemsi kompānijā sodiņus uzņēmāt?

Viņa ļoti līdzīga manai mātei. Skolotājai ir lielas, brūnas acis, tikai tās raugās kā caur kādu plīvuru. Skolotāja vienmēr glīti ģērbjas – katrreiz viņa tērpusies citas krāsas jakā, bet šoreiz ir oranžā treniņtērpā. Grāfs šādu ģērbšanās stilu sauc par nimini – pimini.

– Kāpēc ne? Mēs varam viens otram padot bumbu. Tā pat ir labāk.

– Vai tevi Guntars māca spēlēt?

– Jā, vakar pamatīgi dresēja.

– Tagad tu varēsi mācīt man.

– Vai tad viņš nevar?

– Nē, viņam nepatīk mācīt sievietēm. Turklāt es neesmu gara auguma. Basketbolam daudz par mazu.

– Dzidra Karamiševa jau arī nav nekāda garā.

– Viņa jau daudz trenējusies – no bērna kājas.

– Un jūs?

– Nedaudz no visa kā, bet neko pa īstam. Ja nopietni, – esmu vingrotāja.

– Es tagad sāksu basketbolu pa īstam.

– Vai tad tev būs kompanjoni? Šeit skolā tā īsti labi neviens nespēlē.

– Guntars man solīja, ka varēšu mačos spēlēt kopā ar pieaugušajiem – ar Zunduru, Feņuku, mācību daļas vadītāju. Arī direktors spēlējot, vietnieks Buka arī. Par savu audzinātāju pavisam piemirsu.

– Viņa dēls jau ar vienu kāju “Vefiņā”. Tikai nedaudz vecāks par tevi.

– To es zinu.

Es metu piecus metienus, skolotāja arī piecus.

Es trāpu trīs, skolotāja – tikai vienu.

– Šodien man neveicas, citreiz saspēlēsim atkal, bet nu man jāiet pie grupas. Lai tev veicas metienos!

Skolotāja aiziet, zālē paliek viņas smarža. Nez kāpēc man sirds sitas daudz straujāk.

Brīvlaiks paiet ātri. Šaubos, ka mājās būtu gājis labāk. Kā par brīnumu, Grāfam nav veicies tik labi, kā viņš bija cerējis, tāpēc atgriezies divas dienas ātrāk. Sagaidu Grāfu ar dziesmu “*There’s a Mother*”, ko esmu dziedājis neskaitāmas reizes.

– Ā, Guntars tomēr iemācīja! Kas to būtu domājis, ka viņš tev mācīs dziesmas. Domāju, ka tikai basketbolu. Stāsti, kā gāja!

– Kas tad te var būt īpašs – bumba, kino, Pigale, *kočegarka*. Standarts. Tikai viens gājiens uz cirku bija īpašs. Bet tu, Grāf? Vai pie jūrniekiem piestaigāji? Kā mutere? Kā fācis? Vai to dziesmu viņai nodziedāji?

– Viņai tāda dziesma nepiestāv. Viņa vairāk gaida jūrniekus un lej tiem glāzēs. Ar fāci viņai sanāk lieli strīdi, ja viņš ilgāk ir krastā. Man nepatīk pie viņiem. Brīnums, ka es vēl tik ilgi izturēju. Varēju jau trešajā dienā būt klāt. Jūrnieki man ir apnikuši tāpat kā Kranžūram alkohols. Kad es pabeigšu jūrskolu, aizbraukšu uz Doveru pie zilajiem putniem uz klintīm, apņēmsu par sievu kādu jauku meiču un palikšu tur. Man te ir apriebies. Visi tie ierobežojumi... Agrāk es funktierēju pat laisties prom – kā Māris Krusts Gēteborgā aizlaidās peldus no kuģa. Par viņu es dzirdēju no jūrniekiem, arī “Amerikas balss” raidīja; bet tad es apjēdzu, ka tas nav īstais ceļš. Bēgt no kuģa ir tikpat stulbi kā no šīs skolas. Viens tāds bēglis pat esot nogrūsts no tilta Zviedrijā. Tīšām. Nekāda pašnāvība tā neesot bijusi. Fācis stāstīja. Man jau visādas domas galvā, tikai vēl jāgaida. Aizbraukšu uz *Galway bay*. Ja neatradīšu meiteni iekš *Dover*, tad nākamais punkts būs Īrijā.

*If you ever go across the sea to Ireland
Then maybe after closing of your day
You could sit and watch the moonrise over Claddagh
Or watch the sun go down on Galway bay.¹*

Grāfs nodzied vēl četrus pantus.

– Vareni! Atkal Guntars?

– Kurš gan cits?

– Grāf, vai tu guli?

– Vēl ne.

– Es šodien spēlēju basketu ar četrpadsmitās grupas audzinātāju. Man viņa dikti patīk.

– Man arī. Viņa visiem patīk.

– Vai mēs arī varam patikt skolotājām?

– Prasi kā bērns! Skaidrs, ka varam. Un kā vēl! Tu taču redzēji, kā viņas auroja, kad laidām futeni ar visu nīsto pirmo grupu. Mēs viņiem pamatīgi samaitājām omu – tiem atamaniem Būrijam un Begam. Tas bija mūsu triumfs. Astrīda blāva kā īsts futbola fans – īpaši, kad tu iesiti pendeli. Ja te nebūtu tāda aura, tev būtu ticis kāds *kisiņš* no viņas. Un kāds vēl! Varbūt no Šortijas arī.

Mana galva kļuva viegla. It kā tajā vairs nekā nebūtu iekšā.

¹ Ja reiz dosies pāri jūrai tu uz Īriju,
Tad vakarā, kad diena dusēt iet,
Noraudzīsies, kā aust mēness Kledahā,
Vai to, kā saule Golvejliči riet.

Rindas no Artūra Kolehena (1884–1952) dziesmas “Galway Bay” (1947).